

SÁRKÁNY ISTVÁN

Még egyszer az időskor viktimológiájáról

1991-ben az Egyesült Nemzetek Szervezetének Közgyűlése – még az évezred lezárulása előtt – az 1999-es évet az idősök nemzetközi évévé, október 1-jét pedig az idősök világnapjává nyilvánította, kiemelendő a kérdés nemzetközi, főként a fejlett világ országaiban meglévő jelentőségét. Tekintettel e körülményre, továbbá arra is, hogy hazánk a legenyhébb megfogalmazás mellett is érintettek számított már annak idején is, ezért mindezek okán – a megelőző kutatómunka eredményének összegezéséeként – elkészítettem, a BM Kiadó segítségével és gondozásában, az Oktatási Minisztérium, valamint a Szociális és Családügyi Minisztérium támogatásával – megjelentetem *Az időskor viktimológiája* című monográfiát¹. Miután konkrétan és közelebről ezzel a kérdéssel ilyen mélységben korábban nem foglalkoztak hazánkban, megkíséreltem a téma átfogó elemzését.

A következőkben összegzem az akkori kutatómunka legfontosabb – többségében az időskori viktimitás morfológiájához kapcsolódó – megállapításait. Ez után azt vizsgálom, hogy az időközben történtek ezeket visszaigazolják-e. Szemügyre veszem azt is, hogy az elmúlt másfél évtized tükrében a témában milyen új megállapítások tehetők, milyen következtetések vonhatók le, s mindezek alapján a továbbiakra nézve mi prognosztizálható.

Bár a korábbi elemzés megjelenése óta másfél évtized telt el, az egész kérdés megvilágítása szempontjából fontosnak tekinthető információk, statisztikai adatok zöme a legutóbbi népszámlálás idejére vonatkozik, illetve az azt követő év jellemzőinek tekinthetők, de lehetővé teszik az eltelt teljes időszakra nézve a következtetések levonását, és alapot kínálnak a továbbiak előrejelzésére.

A jelen elemzés az időskori viktimitás szakirodalmi hátterével kevésbé, illetve csak annyiban foglalkozik, amennyiben az időmúlás okán tett összevetések ezt igénylik. A korábban vizsgált bűncselekményi körre, az azok általi sebezhetőségre utaláson túl az időskorúak sérelmére történő elkövetések újabb megjelenési formáira is rámutatok.

E rövid összefoglalást olvasva meglehetősen sok – helyenként talán fászasztó mennyiségű – statisztikai adattal lehet találkozni. Bár a következtetések levo-

¹ Sárkány István: *Az időskor viktimológiája*. BM Kiadó, Budapest, 1999

násának adatok hiányában sem lenne akadálya, de ez esetben az elemzés nélkülözne a tényszerűség bemutatását, hiszen a kilencvenes évek vége és a 2010 utáni időszak összehasonlíthatósága erre épül. Nem mellesleg a végső konklúzió kialakításának, valamint a jövőre vonatkozó következtetések levonásának is ez az alapja.

Az időskori viktimitás aktuális helyzetét és az évtized végéig tartó előrejelzését

- a demográfiai;
- az egészségi;
- a szociális; és
- a bűnözési helyzet

ismertetésével mutatom be.

A demográfiai helyzet

A Központi Statisztikai Hivatal interneten közzétett idősorai szerint a hazai népesség száma a vizsgált időszakban a következőknek megfelelően alakult: 1999: 10 091 789; 2003: 10 142 362; 2008: 10 045 401; 2011: 9 985 722 (a népszámláláskor: 9 937 628), 2013: 9 908 798; 2014: 9 877 365 fő.

Ha a népességfogyás jelenlegi üteme állandósul, és nem következik be tartósan felfelé ívelő szakasz, az a jelenlegit is messze meghaladó népességszám-csökkenéssel járna.

A KSH adatai szerint az 1990 és 1998 közötti időszakban a magyar lakosság átlag 19,5 százaléka tartozott az időskorúak körébe. Demográfiai vonatkozásban – összhangban az Európai Statisztikai Hivatal (Eurostat) értelmezésével és gyakorlatával – a hatvanévesnél idősebbek tartoznak az időskorúak közé. A hazai jogszabályi háttérrel és ennek megfelelően a munkaképességet figyelembe véve – tekintettel arra, hogy annak felső határa az öregségi nyugdíj korhatára – időskorúak a hatvanöt évesek és idősebbek. Ebből következően a népességöregedésen a jelzett korúak össznépességen belül számított arányának a növekedését értjük.

Hazánkban a népességöregedés háttérében a relatíve alacsony termékenység és a megnövekedett élettartam áll. 1980 óta változó intenzitással, de folyamatosan csökken a népességszám. 2011 végén 2 322 000 volt a hatvanévesek, illetve idősebbek száma. Mivel a népességszám 2012. január 1-jén

² www.ksh.hu/interaktiv/korfak.html

9 931 925 volt, így az e korcsoportba tartozók lakosságon belüli aránya 23,38 százalékra növekedett. Megjegyzem, hogy ez az arány 1980-ban 17,1 százalék, 1990-ben 18,9 százalék volt.³

További aggodalomra ad okot az a körülmény, hogy

- az arány évente 0,1–0,7 százalékkal nő. A Népeségtudományi Kutatóintézet számítása szerint – miután az arány növekedése lényegében öngerjesztő folyamat, vagyis – gyorsul a növekedés üteme, ezért 2017-re megközelelti a harminc százalékot⁴;
- 2013. január 1-jén a hatvanöt évesnél idősebb népesség aránya 17,2 százalék volt, ez meghaladta a gyermekkorúak arányát, 2006 óta folyamatosan „romlik” az öregedési index (idősek a gyermeknépesség [0–14 év] százalékában);
- a demográfusok a 2020-as évre várták az idősek népességen belüli arányát huszonnégy százalékra⁵, s azt látjuk, hogy ez a mutató már 2011 végén meghaladta a 23,4 százalékot.

Dramainak tekinthető és az időskori viktimitás tekintetében kiemelkedő jelentőséggel bír az a körülmény, amely a nemek közötti aránynak az életkor előrehaladásával járó változásához kapcsolódik.

Ez már markánsan tapasztalható volt 1999-ben is, de azóta „trendszerűvé” vált. 2011-ben az idősek körébe tartozó férfiak aránya a férfi lakosságon belül megközelítette a 19, a nők a 27 százalékot. Ebből következően az a statisztikai prognózis, miszerint 2020-ra az idős férfiak húsz-, az idős nők közel harmincszázalékos arányt képviselnek majd a saját nemükön belül, szinte biztosan alulméretezett.

2011-ben az össznépességen belül a 0–14 éves férfiak aránya ötvenegy, a nőké negyvenkilenc; a 15–39 éves férfiak aránya 60,6, a nőké 49,4; a 40–59 éves férfiak aránya negyvennyolc, a nőké ötvenkét; a hatvanéves és annál idősebb férfiak aránya harminckilenc, a nőké hatvanegy százalék volt.

Negyven–negyvennégy éves korig a férfiak számában érzékelhető – bár korcsoportonként – változó mértékű többlet, negyvenöt–negyvenkilenc éves kortól kezdve a továbbiakban jelentős, esetenként rendkívül jelentős (többszörös) többlet mutatkozik a női népességen belül, ami a férfiak körében tapasztalható magasabb halandósággal mutat korrelációt. A születéskor várható élettartamból is következik, hogy a nők jelentős része a legvédtelenebb

³ Sárkány István: i. m. 8. o.

⁴ A Népeségtudományi Kutatóintézet népesség-előreszámítása. www.demografia.hu

⁵ Sárkány István: i. m. 9. o.

időszakában, az élete utolsó éveiben elveszti a társát, ennek gyakori következménye, hogy teljesen magára marad. Család, ismerősök és barátok nélkül magányosan tölti a lakásában, tehát ingerszegény környezetben életének utolsó – gyakran különböző betegségekkel terhelt –, legsérülékenyebb éveit. A 2011-es népszámlálás idején – életkortól függetlenül – százötvenezer özvegy férfi és nyolcszázötzezer özvegy nő élt. 2008. január 1-jén közel négyszázkilencvenezer hetven éven felüli özvegy nő élt hazánkban.

Az előbbieket azt erősítik meg, hogy az elöregedés nemcsak szemantikai értelemben, hanem a hivatalos statisztika által is dokumentáltan folyamatos.

Összességében megállapítható, hogy az időskoriak demográfiai mutatói, nemek szerinti korösszetétele az elmúlt tizenöt évben – a korábban prognosztizáltakhoz képest – egyértelműen hátrányosan változott.

Az egészségi helyzet

Már nemcsak másfél évtizeddel ezelőtt, hanem sokkal korábban is ismeretes volt, hogy az időskoriak körében a sértetté válás folyamata szempontjából jelentős szerepe van az egészségi állapotnak, ezen belül és közelebbről a somatikus és lelki tényezőknek. Az a gyarlás, miszerint az egyes kérdések megoldása során általában a könnyebben, egyszerűbben megvalósítható, feltételezhetően sikeresebben kivitelezhető variációt választja az ember, irányadó a bűnözés vonatkozásában is. Az ellenállni, menekülni, kitérni képtelen, egyedülálló – aktuálisan segítséget igénybe venni nem tudó – idős személyek, főleg nők, a rablások ideális áldozatai. A nagyothallók, gyengénlátók, a beteg és a saját biztonságukra is kevésbé ügyelni képes személyek trükkös elkövetésű vagyon elleni bűncselekményeknek, jellemzően a lopások és a csatlások célpontjai lehetnek.

Az időskori viktimitás tekintetében a testiekhez hasonló jelentőséggel bírnak a lelki tényezők. Ezeknek inkább az erőszakos és a közlekedési bűncselekmények megvalósulásában lehet szerepük. Az ingerlékenység mértékének jelentős növekedése, ezzel párhuzamosan a gátlások leépülése, mindezek következményeként az önuralom hiánya olyan helyzetet idézhet elő, amelyben az „erősebb joga” érvényesülhet.

A ráció helyett az emóció, az ész kormányzása helyett az ösztönvezéreltség veszi át gyakran az irányítást, ennek következtében kriminogén szituáció alakulhat ki. Az óvatosságot a hiszékenységgé, a körültekintést a figyelmenlenségévé váltja fel, s a következmény az előzőekhez hasonló lesz.

A vélt vagy valós szociális elszigeteltség egyik meghatározó tünetegyüttese a hospitalizációs szindróma. Ennek jelei – különösen időskorban – a hosszabb kórházi tartózkodás alatt, illetve azt követően alakulnak ki, s közöttük találkozhatunk a depresszióval, a féltékenységgel vegyes bizalmatlansággal, a szinte minden iránti érdektelenséggel és a kiszolgáltatottsággal is.

Utóbbi megállapításokhoz kapcsolódik az időskorban is jelentkező stressz. Bár ennek a munkával összefüggésben jelentkező változata a nyugdíjkorlátozásba vonulással megszűnik (feltéve, hogy nyugdíjasként nem dolgozik tovább), de az előfordulásával változatlanul számolni kell. A barátok, ismerősök számának lakóhely-változtatás, elhalálozás folytán bekövetkező csökkenése folyamatosan erodálja a társas kapcsolatok lehetőségét, erősíti a magárahagyatottság érzését, ami az idő múlásával, következetesépp az életkor előrehaladtával, a mozgásban történő esetleges korlátozottságra is tekintettel az időskorú „mozgásterét” mindinkább a lakására szűkíti le.⁶

A statisztikai adatok tükrében e korosztály egészségi helyzetét a következők jellemzik:

- a XXI. század első évtizedének második felében a teljes népességben belül a hetven éven felüliek tíz százalékban részesedtek, viszont ez a szegmens a kórházi ápoltak huszonöt százalékát adta;
- a hatvanöt év feletti népesség több mint tizenkét százaléka már ebben az időszakban is korlátozott volt az önellátásában;
- a hetven év feletti aktív kórházi ellátottak két százaléka demens volt, ennek a következménye az élethosszig tartó kezelés kényszere;
- az ellátásban részesülő hetven éven felülieket leggyakrabban szívelégtelenség, agyérproblémák, protézisbeültetések, cukorbetegség, magas vérnyomás, illetve zsírsanyagcsere-betegségek okán kezelték;
- a megnövekedett, de az Európai Unió nyugati tagállamaihoz képest még jelenleg is rövidebb születéskor prognosztizálható élettartamon túl, az egészségben eltölthető évek számának is nagy a jelentősége. Hazánkban a hatvanöt éven felüli férfiak és nők harminc-negyven százaléka számíthat korlátozásmentes hátralévő évekre. Hollandiában ez az arány nagyjából a duplája, férfiak esetében hetven, a nők körében nyolcvan százalék körüli.⁷

⁶ Majercsik Eszter: Idősek a mában. Geriátriai szocio-pszichológiai vizsgálat, az életminőség javításának lehetőségei. PhD-értkezés. Semmelweis Egyetem 4. sz. Interdiszciplináris Tudományos Doktori Iskola Magtartástudományi Program, Budapest, 2004
www.phd.semmelweis.hu/mwp/phd_live/vedes/export/majercsik.d.pdf

⁷ Az idősek helyzete ma Magyarországon. Az idősek akadémiaja, 2010

A betegség, főként az érzékszervi eredetűek, a mozgáskorlátozottság, az óvatlanság, az esetleges figyelmetlenség szomorú hozadéka az idősök, különösen a magányosan élők körében előforduló, tragikus következményekkel járó háztartási balesetek is.

Az időskori viktimításban jelentős szerepe van a sértett alkoholtól befolyásolt állapotának. Ezt nyomatékosítja az, ha az alkohol agresszivitást, provokáló, támadó fellépést vált ki az időskorú sértettből. Ezzel függ össze az a korábbi megállapítás, miszerint az alkoholfogyasztásnak egyaránt van kriminalizáló és viktimizáló hatása.⁸

2011-ben az addiktológiai gondozókban nyilvántartott alkoholisták száma megközelítette a tizenkétezeret. Közülük a hatvanöt éven felüliek száma 764, az 55–64 éves korosztályba tartozók száma 3050 volt. Ha a hatvan éven felülieket illetően ez utóbbi adatnak a kétharmadából indulunk ki, az akkor is azt jelenti, hogy a fenti nyilvántartásban minden hatodik személy hatvan éven felüli volt.

Összességében megállapítható, hogy az érintett populáció egészségi állapota változatlanul súlyos, a demográfiai – és a továbbiakban részletezett – okoknál fogva a kialakult helyzet a korábbiakhoz képest hátrányosan változott, kezelése, megoldhatósága bonyolultabbá vált.

A szociális helyzet

Az időskori viktimítás tekintetében nagy jelentőséggel bír a valamilyen típusú – többségében az életkorral összefüggő – járandósággal való ellátottság és az időskorúak szociális helyzete. E körben a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban, bármilyen egyéb járadékban részesülők emelhetők ki.

Ennek ismertetése előtt – fontos körülményként – szeretném hangsúlyozni, hogy 2012-ben a hazai nyugdíjrendszerben alapvető változtatások történtek. Ennek a lényege, hogy saját jogon nyugdíjban csak a korhatárt betöltők részesülhetnek. Ez alól csak a negyvenévi jogosultsági idővel bíró nők a kivételek. A rendszer átalakításának további fontos eleme a rokkantsági és a baleseti rokkantsági nyugdíj, valamint a rendszeres szociális és az átmeneti járadék megszűnése, illetve átalakulása.

⁸ Sárkány István: i. m. 40. o.

A változtatásoknak az volt a céljuk, hogy az idő múlásával megelőzhető legyen a finanszírozhatatlanság és – ennek következményeként – az államháztartás egyensúlyának a felborulása.⁹

1997 elején a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma 2,7 millió volt, a lakosság huszonhat százaléka.¹⁰

A 2011-es népszámlálás idején 2 921 129-en kaptak ilyen ellátást. Ez a kör az akkori teljes népesség (9 937 628) 29,4 százaléka volt. A nők körében (5 219 149) 1 739 314-en (33,3 százalék), a férfiak közül (4 718 479) 1 181 815-en (25 százalék) részesültek nyugdíjban vagy nyugdíjszerű ellátásban. Ez az arány 1997 elején közel harminc százalék (nők), illetve huszonkét százalék (férfiak) volt.¹¹ A legidősebb (az 1925 előtt született) korosztályt tekintve a nyugdíjban részesülő nők száma közel háromszorosa a férfiakénak.

Az említett ellátási formák közül – tömegében – a legmeghatározóbb az öregségi nyugdíj, ennek havi átlag összege 2012 januárjában 104 610 forint volt. Annak idején megközelítőleg egymillió-kilencszázhatvan ezren részesültek ilyen ellátásban. (Természetesen az egyéb járandóságban részesülők ezt a létszámot – az említetteknek megfelelően – igen jelentős mértékben tovább növelték!) E személyi kör több mint ötven százaléka esetében az öregségi nyugdíj összege nem érte el a százezer forintot, sőt több mint százötven ezer embernél a hatvan ezer forintot sem. Bár az öregségi nyugdíj – említett – havi átlagösszege a jogszabályi előírásnak megfelelően 2013-ban emelkedett, de így is a nettó átlagkereset bő háromnegyedét érte el, ami azt jelentette, hogy az aktív életkorból a nyugdíjas időszakra váltva ennek a korosztálynak rendkívül súlyos anyagi problémát kellett kezelnie. Fontos annak kiemelése, hogy 2005 és 2011 között a nyugdíjas fogyasztóiár-index évente változó mértékben, 3,6–4,9 százalékkal emelkedett.

A KSH által hivatkozott kiadási főcsoportok közül kiemelendők az élelmiszerekre, az alkoholfmentes italokra, a szeszes italra és dohányárura, a ruházatra, a lábbelire, a lakásfenntartásra, a háztartási energiára, a lakberendezésre, a háztartásvitelre, az egészségügyre, a közlekedésre, a hírközlésre, az oktatásra és kultúrára, szórakozásra fordított kiadások. Megjegyzendő, hogy az egy főre vetített értékek az egy- vagy többszemélyes háztartástól, az időskorú egészségi állapotától, iskolai végzettségétől stb. függően jelentős szóródást mutathatnak. A magyar nyugdíjasok az európai átlag ötödét költik üdü-

⁹ Udvari Andrea: Az idősellátás helyzete Magyarországon. Kutatási jelentés. Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, Budapest, 2013, 12. o. www.nesszi.hu/download.php?file_id=771

¹⁰ Sárkány István: i. m. 9. o.

¹¹ Uo.

létre, szintén kevesebbet költenek kultúrára, szórakozásra.¹² A hetven éven felüli férfiak hetvenkét, a nők nyolcvanöt százaléka rendszeres gyógyszerfogyasztó. A gyógyszerárakban az elmúlt évek folyamán bekövetkezett változások az e korosztályhoz tartozók nagy részénél az átlagadatokat jelentős mértékben képesek árnyalni. Az időskorúak havonta átlagosan hétezer-kétszáz forintot fordítanak az egészségügyi kiadásokra¹³, ez éves szinten több mint nyolcvanhatezer forint, szemben a háztartások egy főre jutó harminchétezer forintos évi átlagával. Mindez kényszerűen átstrukturálja az időskorúak költsékezési lehetőségeit, kiadásainak szerkezetét.

Már másfél évtizeddel ezelőtt is ismeretes volt az a körülmény, hogy a többgenerációs családmódellet felváltotta az egygenerációs. Ennek több pozitív jellemzője mellett megvolt az a negatív sajátossága, hogy az időskorúak – a társuk elvesztése után – egyedül maradtak. Ebből következően fontos körülmény, hogy a XXI. század első évtizedének végén a közel négy milliárd háztartás mintegy negyven százalékában éltek időskorúak, és minden negyedik háztartás kizárólag idősekből állt. Míg 1997-ben a 65–69 évesek (a nők 35, a férfiak 13,2 százaléka) átlag huszonnégy százaléka magányosan élt¹⁴, addig 2009-ben az egyszemélyes idősekből álló háztartások száma közel egymilliárd volt, s a hetvenéves és idősebb korosztály egyharmada egyedül élt, miközben mintegy ötven százalékuknak a mozgás- és érzékszervi károsodás megnehezítette a mindennapját.¹⁵

2011-ben több mint ötvenkétezer embert láttak el, illetve gondoztak időskorúak otthonában, gondozóházban, ez az akkori lakosság mintegy fél százaléka volt.

Nincsenek adataim az időskorúak hajléktalanságáról, de 2012-ben a nyilvántartott fedél nélküli élők száma 10 684 volt, az előző évi mutatóhoz képest ez közel 1250 főszemélyes emelkedés. 2008 óta folyamatos az emelkedés.¹⁶ A bűnügyi tapasztalatok alapján levonható a következtetés, miszerint a hajléktalanságnak jelentős szerepe van – időskorban különösen – a sértetté válásban.

12 Erre költünk idős korban: nyaralás helyett csak tévénézésre futja a magyar nyugdíjasnak. *cigpannonia.hu*, 2014. június 26. <http://www.cigpannonia.hu/hirek/erre-koltunk-idos-korban-nyaralas-helyett-csak-tevenezesre-futja-a-magyar-nyugdijasnak.html>

13 Erre költünk... i. m.

14 Sárkány István: i. m. 36. o.

15 Az idősek helyzete... i. m.; Kucséra Csaba: Egyedülálló, idős budapestiek szubjektív életminősége. Doktori értekezés. ELTE Társadalomtudományi Kar Szociológia Doktori Iskola, Budapest, 2008 tatk.elte.hu/dokumentumtar/doc_details/2578-kucsera-csaba-disszertacioja

16 Sokkoló grafikon: durván megugrott a hajléktalanok száma. *HVG.hu*, 2013. november 27. http://hvg.hu/itthon/20131127_Sokkolo_grafikon_durvan_megugrott_a_hajle/

Összességében megállapítható, hogy az időskorúak szociális helyzete – számos pozitív következménnyel járó kormányzati intézkedés ellenére is – rendkívül nehéz. A változtatás mindannyiunk számára jelentős feladat, amelyet csak társadalmi összefogással lehet és kell megoldani.

A bűnözési helyzet

Tekintettel arra, hogy az 1999-ben megjelent monográfiában az 1985–1998-ig terjedő tizennégy év témával kapcsolatos mutatóit vizsgáltam, ezért a jelen tanulmányban az 1999–2012-ig tartó tizennégy év hasonló adatait elemzem.

A bűnügyi statisztika forrása az ENYÜBS (korábban ERÜBS) adatállománya, amelyet az Országos Kriminológiai Intézet bocsátott a rendelkezésemre.

Az elemzés az 1985–1998-ig terjedő időszak összesített – évekre bontás nélküli – adataihoz kapcsolódva ismerteti a 2012-ig terjedő időszak – *mellékletben* felsorolt és évekre bontott, az időskori viktimitás tekintetében – lényeges ismérveit.

Az 1999–2012 közötti tizennégy évben – bár a megelőző évekhez képest alacsonyabb sértetti adatokkal találkozhatunk, de – a viszonylag egyenletesen magas mutatók következtében ebben az időszakban a korábbi 3 048 326 sértettel szemben 3 404 555 személy vált valamilyen bűncselekmény áldozatává. Ez azt jelenti, hogy a második tizennégy év alatt a sértettek száma 11,7 százalékkal emelkedett.

Az ismertté vált – egyebek mellett a tanulmányban is kiemelt – bűncselekmények időskorú sértettjeinek száma 1985 és 1998 között 381 755 volt, 1999 és 2012 között ez 549 826-ra emelkedett, ez rendkívül jelentős, negyvennégy százalékos bővülés.

Más a helyzet, ha a kiemelt bűncselekményeket (bűncselekménycsoportokat) külön vizsgáljuk.

A szándékos emberölések sértettjeinek száma az első tizennégy évben 5765 volt, közülük 905-en voltak időskorúak. A második tizennégy évben az áldozatok száma 4682-re, ezen belül az időseké 789-re, tehát közel tizenhárom százalékkal csökkent.

1985-től 1998-ig 134 302 személy ellen követtek el testi sértést, közülük 14 838 volt időskorú. 1999-től 2012-ig a testi sértések áldozatainak száma 173 267-re (29 százalékkal) növekedett, de az időskorúak száma ezen belül 14 573-ra (1,8 százalékkal) csökkent. Figyelemmel arra, hogy az e bűncse-

lekmény sértetteinek száma markánsan emelkedett, így e körben az időskori viktimitás csökkenése a számszerűen kimutathatónál nagyobb jelentőségű.

A közúti baleseteknek az első tizennégy évben 68 255 sértettjük volt, közülük az idősek száma 13 670-et tett ki. A második tizennégy év alatt a sértettek száma 52 320-ra (huszonhárom százalékkal) csökkent, az időskorúak száma 12 016-ra (tizenkét százalékkal) apadt. Bár utóbbi fontos fejlemény, mégis megállapítható, hogy az időskorúak áldozattá válásának csökkenése jelentős mértékben elmaradt az e bűncselekmény sértetti mutatójának csökkenésétől.

1985 és 1998 között 6385 ember sérelmére követtek el erőszakos közöslést. Ezen belül 453 volt az idősek száma. 1999 és 2012 között 3503 sértett szenvedte el ezt a bűncselekményt (negyvenöt százalékos mérséklődés!), míg az idős sértettek száma 184-re (közel hatvan százalékkal) csökkent. E tényállás megvalósulása során a sértettek számának csökkenését jelentősen meghaladta az időskori sértettek számának mérséklődése.

A vagyon elleni bűncselekmények sértettei (2 739 243) az összes sértett (3 048 326) közel kilencven százalékát adták az első tizennégy évben. Az időskorú sértettek száma e közben 343 861 volt. A második tizennégy év alatt 2 856 040 sértettje volt a bűnözés e különös szintű jelenségcsoportjának, ami az összes sértett (3 404 555) megközelítőleg nyolcvannégy százaléka. A növekedés bő négy százalék volt. Az időskorú sértettek száma ebben az időszakban 500 613-at tett ki. A növekedés ez utóbbit illetően viszont meghaladta a negyvenöt százalékos, s a vagyon elleni bűncselekmények sértetti mutatójának emelkedését e bűncselekménycsoport időskorú sértettei számának gyarapodása több mint tízszeres mértékben lépte túl!

Az időskori viktimitás tekintetében fontos és külön vizsgálendő a rablások helyzete. Míg az 1998-ig terjedő tizennégy évben 33 856 áldozata volt a rablásoknak, közülük 5901 volt időskorú, addig a 2012-ig tartó tizennégy év alatt huszonhárom százalékkal magasabb volt a regisztrált sértettek száma, illetve aránya (41 738), s az idős sértettek száma, illetve aránya huszonnyolc százalékos bővülést jelezve 7561-re emelkedett.

Tovább árnyalja az időskori viktimitásról kialakult képet, ha az eddigieket nemek szerinti vizsgálatnak vetjük alá.

Az időskorú férfi sértettek számának a második tizennégy év során történő közel harmincöt százalékos emelkedése ellenére az időskorú sértettekben belüli arányuk – az első tizennégy év mutatójához képest – csökkent. Hasonló a helyzet az összefoglaló táblázatban valamennyi kiemelt bűncselekmény, illetve bűncselekménycsoport tekintetében, vagyis az időskorú sértettek kö-

rén belül a férfiak aránya az 1999–2012 közötti időszakban alacsonyabb volt, mint 1985–1998 között. Ezen nem változtat az sem, hogy a vagyon elleni bűncselekmények (36 százalék) és konkrétan a rablások száma (közel 4,6 százalék) a második tizennégy évben szintén emelkedést mutat.

Más a helyzet az időskorú sértett nők esetében. Noha az 1999 és 2012 közötti években a szándékos emberölés, a közúti baleset okozása és az erőszakos közösülés idős női sértettjeinek száma csökkent, valamennyi vizsgált bűncselekmény, illetve bűncselekménycsoport tekintetében az időskorú sértettek belüli arányuk emelkedett. Mindez azt dokumentálja, hogy az 1999 és 2012 közötti években az időskorú nők viktimizációja – bár bűncselekményenként eltérő mértékben – emelkedett.

Mindkét nem időskorú képviselői legnagyobb számban a vagyon elleni bűncselekmények, az idős nők ezen túl a testi sértések és a rablások áldozataivá váltak.

Az időskori viktimizációnak az elkövetés helyéhez való kapcsolatát illetően a korábban tett megállapítások változatlanul irányadók. Ennek megfelelően az időskori sértettek számának térbeli eloszlása leképezi az ismertté vált

Az ismertté vált sértettek, ezen belül időskorúak száma, százaléka, időszak, kiemelt bűncselekmények és nemek szerinti bontásban

vizsgált bűncselekmények köre	év	sértettek száma	időskorú (60–) sértettek					
			száma	évi átlag százaléka	ebből			
					férfiak	százaléka	nők	százaléka
Ismertté vált összes bűncselekmény	1985–1998	3 048 326	381 755	12,5	226 322	59,3	155 433	40,7
	1999–2012	3 404 555	549 826	16,1	304 786	55,4	245 040	44,6
Szándékos emberölés	1985–1998	5 765	905	15,7	463	51,2	442	48,8
	1999–2012	4 682	786	16,8	388	49,4	398	50,6
Testi sértés	1985–1998	134 302	14 838	11,0	9 089	61,3	5 749	38,7
	1999–2012	173 267	14 573	8,4	8 455	58,0	6 118	42,0
Közúti baleset okozása	1985–1998	68 255	13 670	20,0	6 688	48,9	6 982	51,1
	1999–2012	52 320	12 016	23,0	5 292	44,0	6 724	56,0
Erőszakos közösülés	1985–1998	6 385	453	7,0			453	100,0
	1999–2012	3 503	184	5,3			184	100,0
Vagyon elleni bűncselekmények	1985–1998	2 739 243	343 860	12,0	205 186	59,7	138 674	40,3
	1999–2012	2 856 040	500 613	18,0	278 895	55,7	221 718	44,3
Rablás	1985–1998	33 856	5 901	17,4	3 100	52,5	2 801	47,5
	1999–2012	41 738	7 561	18,1	3 242	42,9	4 319	57,1

bűncselekményekét. Ez azt jelenti, hogy az utóbbi két tényező mozgásában korreláció figyelhető meg. Az adatok tizennégy év elmúltával is azt erősítik meg, hogy Budapest és Pest megye viktimális érintettsége az időskorúak körében a legjelentősebb.

A csökkenő bűnözési adatok – vélhetően – a sértettek számának csökkenését vonják maguk után, de ha ennek megfelelő arányban ezt mindkét nem tekintetében nem kísérmé az időskorú sértettek számának csökkenése, az azt jelentené, hogy a csökkenő bűnözési mutatók mellett is az időskori viktimitás magas szinten stabilizálódna.

Összességében megállapítható az előbbiek alapján, hogy bár az időskorúak viktimizációs veszélyeztetettsége az e korosztálynak tulajdonított áldozattá válási kockázatnál, főként pedig a teljes népesség körében tapasztalható viktimizációs veszélyeztetettségénél alacsonyabb, de az időkörében a bűnözéstől való félelem, az áldozattá válástól való szorongás – egyes bűncselekmények tekintetében a bűnügyi statisztikai adatok által is indokoltan – lényegesen magasabb.

Következtetések

Az előzőek alapján megállapítható, hogy az össz-bűnözés terjedelméből következően növekedett a sértettek, ezen belül az időskorú sértettek száma és aránya. Az egyes mutatók – bár változó mértékben, de – jelenleg is igazolják, hogy fordított arányú összefüggés áll fenn e korcsoport elkövetővé és sértetté válási valószínűsége között. 1999 és 2012 között az 1 683 405 bűnelkövető közül 45 487 volt időskorú. A férfi elkövetők aránya nyolcvan százalék körül. Míg ebben az időszakban a sértettek évi átlag 16,1 százaléka volt idős, addig a bűnelkövetők évi átlag 2,7 százaléka tartozott e korcsoportba.

2009-ben az időskorúak körében az elkövetővé, illetve a sértetté válás között közel tízszeres volt a szorzó¹⁷, s figyelemmel a *Magyar Nemzet*ben olvasható, a továbbiakban hivatkozott körülményre, az előbbieken a fordított arányú összefüggésre tett megállapítás változatlanul helytálló.

Az előzőekkel kapcsolatban nagy jelentősége van annak, hogy az időskori viktimitás hátterében a tizenöt évvel ezelőtti állapotokhoz képest tovább növekedett a tömegmédiák szerepe.

¹⁷ Az ezredfordulót követő biztonsági helyzet. Elemzés az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztika adatai alapján. IRM Statisztikai Elemző Osztály, Budapest, 2010. 23. o. szlopdia-gram: Sértettek és elkövetők gyakorisága saját korcsoportjukban a 2009. évben.

Miközben a tájékoztatás, illetve a megelőzéssel kapcsolatos ismeretek terjesztésének szükségessége kétségbevonhatatlan, évek óta egy önmagáért való, lényegében öngerjesztő folyamatnak vagyunk akaratlanul is részesei. Más médiák mellett a kereskedelmi tévéadók többségében a híradó műsorok napi rendszerességgel közlekedési és egyéb baleseteken túl az indokolt mértéket meghaladóan, felesleges részletességgel foglalkoznak bűncselekményekkel, azok elkövetési módjával, a bűnözők által alkalmazott technikákkal, a megvalósítást lehetővé tevő körülményekkel.

Ezt kiegészíti a filmszatornák napi bőséges erőszakkínálata, ami az ötlet-szegény elkövetők biztos támasza. Mindez pozitív és negatív értelemben egyaránt az idősekre irányíthatja a figyelmet.

Az áldozatul eséstől való félelemnek és szorongásnak, az aktuálisan megítélt szubjektív biztonságérzetnek a következményei beláthatatlanok. Az idősök, különösen a magányosan élők jelentős része a lakásában érzi biztonságban magát, ezért az idejük túlnyomó részét ott töltik. Ez azonban elszigetelődést, sivár mindennapokat, a feleslegesség érzetét, bezárkózást, számos helyen elhagyott, a járókelők részéről elkerült közterületet és a közügyektől való elfordulást idézi elő. A lehetséges tanúk „nem látnak, nem hallanak semmit”, aki a tévében megszólal, azt kéri, hogy az arcát ne mutassák. Mindez önmagában is büngerjesztő, és megnehezíti az eredményes bűnüldözést. E következmények összekapcsolódnak és ennek révén felerősödnek, ami nem kizárja, hanem valószínűsíti az időskorúak körében a sértetté, sőt az ismétlődően sértetté válás lehetőségét.

Megállapítható tehát, hogy bár az elmúlt másfél évtizedben jelentős számban megvalósított új, korábban nem létező, idősök elleni támadások nem voltak jellemzők, de hangsúlyeltolódásokkal találkozhattunk.

A rablás, a lopás, a család különböző változatai az idősök elleni támadások túlnyomó részét lefedték. Ez kiegészült az egyes földrajzi régiókban az uzsora-bűncselekmény jelentősebb számú előfordulásával. Az újszerűség kevésbé a tényállások lényegéből, sokkal inkább alakítani minőségi jellemzőinek megváltozásából fakadt.

Az idősök elleni támadásokban a legaljasabb, leghitványabb bűnözői attitűd jelenik meg. Azt támadják, aki kiszolgáltatottságánál, közelebbre állapottánál (betegségénél, érzékszervi károsodásánál, mozgáskorlátozottságánál, szellemi leépültségénél), időskoránál fogva védekezésre, a támadás elhárítására képtelen.

Az éberség és a bizalom kijátszása, a naiv hiszékenység még megfelelő egészségi állapotú idős személyt is veszélybe sodorhat. Az elkövetések ese-

tenkénti brutalitása, az esetleges védekezés ellehetetlenítése érdekében a cél eléréséhez szükségesnél lényegesen nagyobb súlyú erőszak alkalmazása, a sértett személyének semmibe vétele, a félelemkeltő elkövetési mód, hasonló esetekben a végletekig fokozódó – akár a sértett halálával is járó – erőszak nemcsak az aktuálisan érintettet, de a környezetét is képes rettegésben tartani.

A trükkös lopások, a besurranással megvalósított betöréses lopások, a zsebtolvajlások, a hitelesség látszatát keltő megtévesztések, a hitelnyújtás ígéretével jelentős összegű „regisztrációs díj” kifizettetése zömében a könnyű prédának számító idősök célpontul választása útján valósul meg.

A statisztikai adatok tükrében az időskorú nők viktimális érintettsége – a magasabb népességszámra és a férfiakhoz képest a magasabb várható élettartamra is tekintettel – mind az 1985 és 1998 közötti évekkel, mind – néhány bűncselekmény tekintetében még – az időskorú férfi sértettek arányával történő összehasonlításban is emelkedett.

Az időskori sértetté válás valószínűségének az évtized végéig szóló előrejelzése

Az időskorú sértettek számának (arányának) 1985 és 1998 közötti rapid növekedése az ezt követő tizennégy évben lassult, de ezzel együtt is az 1999-ben regisztrált 38 043-ról (13 százalék), 2012-ben 57 578-ra (21 százalék) emelkedett. Mindez dokumentálja annak az 1999-ben általam tett megállapításnak a helyességét, miszerint a statisztikai adatok és a bűnügyi tapasztalatok azt erősítik meg, hogy az időskorúak viktimítási trendvonala lényegében együtt mozog az ismertté vált bűncselekményekével. Ez tehát azt jelentette, hogy a bűnözés emelkedése együtt járt az időskori sértetté válás növekedésével. Az azóta eltelt idő bűnözési adatai azt igazolják, hogy az időskorúak viktimális érintettségének növekedése megvalósult. Nincs ellentmondásban ezzel az a körülmény, hogy átmenetileg az idős áldozatok számának emelkedése megállhat, egyes kiemelt bűncselekmények tekintetében vagy általában csökkenhet is.¹⁸

Ez azonban az eddigiekben nem volt tartós. 2013 májusában arról olvashattunk a *Magyar Nemzet*ben, hogy öt éve folyamatosan nő az időskorú sértettek száma.¹⁹

¹⁸ Az idősök és a bűnözés kapcsolata. Az áldozattá válás megelőzése. www.seniorcenter.hu

¹⁹ Trükkös bűnözők, gyanútlan idősök. *Magyar Nemzet*, 2013. május 23.

http://mno.hu/magyar_nemzet_belfoldi_hirei/trukkos-bunozok-gyanutanlan-idosek-1162577

Az időskori viktimításra vonatkozó előrejelzés – az előzmények figyelembevételével – meglehetősen borús. A prognózis indokai vonatkozásában hivatkozom:

- az elmúlt másfél évtized bemutatott bűnözési mutatóira; továbbá
- arra, hogy míg a közlekedési bűncselekmények e körben jellemzően gondatlanok, addig az idősök sérelmére megvalósuló és tömegesen jelentkező vagyon elleni, de az erőszakos bűncselekmények is – lényegükből fakadóan – szándékosak;
- arra, hogy míg a megvalósuló közlekedési balesetek háttérében jelentős részben a sérült, balesetet szenvedett idős személy – elháríthatatlan következményeket okozó – figyelmetlensége is meghúzódhat, addig a vagyon elleni, illetve az erőszakos bűncselekmények elkövetése még a sértett „közrehatása” esetén sem tekinthető kikerülhetetlennek;
- arra, hogy az időskorú személy figyelmének szórtsága folytán fennáll a lehetősége annak, hogy kevésbé képes pontos leírást adni a történekről, illetve az elkövetőről, a tájékoztatás különösen mentális betegségben, illetve szellemi leépülésben szenvedő idősök körében lehet zavaros, ellentmondó, illetve hiányos;
- arra, hogy ha az időskorú sértett gyakran az elkövetéstől számítva hosszabb idő elteltével tájékoztatja a hatóságot, ennek következményeként az emlékeztetési lehetőség is felmerülhet;
- arra, hogy például a félelemből, bizalmatlanságból, a jogszabályok ismeretének hiányából eredően számolni kell a sértetti rejtettséggel;
- arra, hogy az egészségügyi ellátás idősök általi igénybevétele kényszerű vagy figyelmetlenség, óvatlanság következtében történő elmulasztása, az állapotromlás következtében növeli a bűnözés általi sebezhetőséget.

A felsorolásban több olyan körülmény is szerepel, amelyek a hatékony bűnüldözés lehetőségét – a kétségbevonhatatlan eredmények mellett is – szűkítik.

A jelen elemzésben, továbbá az előrejelzésben foglaltakat összegezve megállapítható, hogy az időskori viktimítást illetően, amíg e korcsoport demográfiai, egészségi és szociális helyzetében – pozitív elmozdulást jelentő – lényegi változás nem történik, addig a bűnözési helyzetben sem lehet igazi fordulat. Ezen önmagában még a bűnözés további csökkenése is csak mérsékelten változtatna, mert ez esetben – az eddigiekhez hasonlóan – az időskorúak elleni bűncselekmények esetleg alacsonyabb számban, de relatíve magas arányban stabilizálódnának. Mindez azt vetítené előre, hogy a javuló objektív biztonsági helyzetet az időskorúak romló szubjektív biztonságérzete kísérné.

Mellékletek

1. számú táblázat
Ismertté vált sértettek száma

év	sértettek					
	száma	százaléka	férfiak		nők	
			száma	százaléka	száma	százaléka
1998	317 129	100,0	210 918	66,5	106 211	33,5
1999	293 535	100,0	189 680	64,6	103 855	35,4
2000	259 035	100,0	170 514	65,8	88 521	34,2
2001	261 861	100,0	170 857	65,2	91 004	34,8
2002	241 325	100,0	155 760	64,5	85 565	35,5
2003	235 760	100,0	153 517	65,1	82 243	34,9
2004	235 406	100,0	147 569	62,7	87 837	37,3
2005	224 065	100,0	140 941	62,9	83 124	37,1
2006	214 165	100,0	133 320	62,3	80 845	37,7
2007	231 059	100,0	147 843	64,0	83 216	36,0
2008	211 455	100,0	134 086	63,4	77 369	36,6
2009	213 661	100,0	130 909	61,3	82 752	38,7
2010	247 776	100,0	148 830	60,1	98 946	39,9
2011	260 279	100,0	154 461	59,3	105 818	40,7
2012	275 173	100,0	161 284	58,6	113 889	41,4

2. számú táblázat

Ismertté vált kiemelt bűncselekmények időskorú sértettjei

év	sértettek						
	összesen	időskorúak (60 éves és idősebb)					
		száma	százaléka	férfiak		nők	
			száma	százaléka	száma	százaléka	
1998	317 129	45 199	14,3	26 777	59,2	18 422	40,8
1999	293 535	38 043	13,0	22 347	58,7	15 696	41,3
2000	259 035	36 214	14,0	21 036	58,1	15 178	41,9
2001	261 861	37 761	14,4	22 211	58,8	15 550	41,2
2002	241 325	35 270	14,6	20 044	56,8	15 226	43,2
2003	235 760	31 550	13,4	17 595	55,8	13 955	44,2
2004	235 406	33 729	14,3	18 679	55,4	15 050	44,6
2005	224 065	34 843	15,6	19 627	56,3	15 216	43,7
2006	214 165	33 133	15,5	18 372	55,4	14 761	44,6
2007	231 059	37 871	16,4	21 581	57,0	16 290	43,0
2008	211 455	37 891	17,9	21 043	55,5	16 848	44,5
2009	213 661	36 715	17,2	19 319	52,6	17 396	47,4
2010	247 776	46 676	18,8	24 550	52,6	22 126	47,4
2011	260 279	52 552	20,2	27 928	53,1	24 624	46,9
2012	275 173	57 578	20,9	30 454	52,9	27 124	47,1

3/a számú táblázat

**Az ismertté vált bűncselekmények időskorú sértettjei számának alakulása
az elkövetés helye szerint (1999–2005)**

az elkövetés helye	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Budapest	9 428	8 576	8 508	9 131	7 691	8 846	8 911
Baranya	1 454	1 475	1 667	1 389	1 331	1 327	1 205
Bács-Kiskun	1 656	1 537	1 649	1 589	1 379	1 308	1 332
Békés	1 172	1 228	1 464	1 278	855	942	832
Borsod-Abaúj-Zemplén	2 370	2 286	2 606	2 491	2 137	2 311	2 855
Csongrád	1 315	1 305	1 255	1 036	1 002	1 213	1 152
Fejér	1 474	1 535	1 617	1 432	1 655	1 420	1 534
Győr-Moson-Sopron	956	1 628	1 025	860	989	961	1 125
Hajdú-Bihar	2 068	1 859	1 818	1 792	1 551	1 766	1 814
Heves	1 094	1 024	1 221	1 352	984	1 317	1 068
Komárom-Esztergom	986	1 000	969	854	856	809	980
Nógrád	550	562	658	711	586	638	694
Pest	4 543	3 991	3 939	3 429	3 014	3 250	3 265
Somogy	1 726	1 656	1 809	1 685	1 522	1 472	1 736
Szabolcs-Szatmár-Bereg	1 509	1 463	1 536	1 468	1 314	1 269	1 309
Jász-Nagykun-Szolnok	1 564	1 427	1 843	1 405	1 327	1 296	1 275
Tolna	860	791	1 282	761	749	779	823
Vas	617	473	603	532	568	580	744
Veszprém	1 315	1 086	1 093	1 034	977	1 009	1 029
Zala	1 378	1 306	1 194	1 024	1 058	1 207	1 148
Külföld	8	6	5	17	5	9	12
Összesen	38 043	36 214	37 761	35 270	31 550	33 729	34 843

3/b számú táblázat

**Az ismertté vált bűncselekmények időskorú sértettjei számának alakulása
az elkövetés helye szerint (2006–2010)**

az elkövetés helye	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Budapest	8 168	8 466	8 867	8 970	11 223	13 124	13 722
Baranya	1 529	1 403	1 528	1 451	1 586	1 875	2 050
Bács-Kiskun	1 440	1 476	1 778	1 329	1 929	1 802	2 253
Békés	785	1 048	811	833	1 092	1 175	1 199
Borsod-Abaúj-Zemplén	2 637	3 874	3 512	2 594	3 081	3 561	4 299
Csongrád	964	1 350	1 217	1 159	1 742	1 916	2 231
Fejér	1 444	1 572	1 389	1 413	2 277	2 997	3 799
Győr-Moson-Sopron	952	1 037	1 008	1 235	1 438	1 558	1 533
Hajdú-Bihar	1 652	1 680	2 094	1 965	2 768	2 885	2 948
Heves	969	1 459	1 588	1 423	1 684	1 795	1 881
Komárom-Esztergom	826	950	869	984	1 333	1 253	1 274
Nógrád	653	674	741	688	884	1 133	1 089
Pest	3 120	4 070	3 942	4 140	4 762	5 523	6 957
Somogy	1 644	1 586	1 568	1 813	2 207	2 549	2 493
Szabolcs-Szatmár-Bereg	1 366	1 685	1 682	1 541	1 968	2 109	2 093
Jász-Nagykun-Szolnok	1 340	1 587	1 776	1 871	2 448	2 539	3 113
Tolna	779	700	813	736	1 018	912	1 000
Vas	611	1 167	692	613	848	982	837
Veszprém	963	1 075	1 084	1 008	1 146	1 383	1 425
Zala	1 285	1 004	917	933	1 233	1 467	1 368
Külföld	6	8	15	16	9	14	14
Összesen	33 133	37 871	37 891	36 715	46 676	52 552	57 578

4. számú táblázat
Szándékos emberölések időskorú sértettjei

év	emberölés sértettjei						
	összesen	időskorúak (60 éves és idősebb)					
		száma	százaléka	férfiak		nők	
				száma	százaléka	száma	százaléka
1998	455	71	15,6	35	49,3	36	50,7
1999	425	61	14,4	32	52,5	29	47,5
2000	364	54	14,8	33	61,1	21	38,9
2001	414	72	17,4	19	26,4	53	73,6
2002	369	65	17,6	31	47,7	34	52,3
2003	386	61	15,8	26	47,5	35	57,4
2004	374	61	16,3	27	44,3	34	55,7
2005	325	65	20,0	32	49,2	33	50,8
2006	318	61	19,2	33	54,1	28	45,9
2007	307	52	16,9	28	53,8	24	46,2
2008	300	46	15,3	27	58,7	19	41,3
2009	286	45	15,7	20	44,4	25	55,6
2010	298	45	15,1	19	42,2	26	57,8
2011	282	60	21,3	41	68,3	19	31,7
2012	234	38	16,2	20	52,6	18	47,4

5. számú táblázat
Testi sértések időskorú sértettjei

év	testi sértések sértettjei						
	összesen	időskorúak (60 éves és idősebb)					
		száma	százaléka	férfiak		nők	
				száma	százaléka	száma	százaléka
1998	11 208	1178	10,5	711	60,4	467	39,6
1999	10 946	1085	9,9	663	61,1	422	38,9
2000	11 045	1098	9,9	656	59,7	442	40,3
2001	10 867	1068	9,8	670	62,7	398	37,3
2002	11 682	1086	9,3	655	60,3	431	39,7
2003	11 649	1076	9,2	609	56,6	467	43,4
2004	12 765	1120	8,8	628	56,1	492	43,9
2005	12 611	1042	8,3	596	57,2	446	42,8
2006	11 767	973	8,3	547	56,2	426	43,8
2007	11 414	884	7,7	506	57,2	378	42,8
2008	13 025	945	7,3	558	59,0	387	41,0
2009	12 719	947	7,4	536	56,6	411	43,4
2010	14 554	1109	7,6	639	57,6	470	42,4
2011	14 231	1059	7,4	603	56,9	456	43,1
2012	13 992	1081	7,7	589	54,5	492	45,5

6. számú táblázat
Közúti balesetek időskorú sértettjei

év	közúti balesetek sértettjei						
	összesen	időskorúak (60 éves és idősebb)					
		száma	százaléka	férfiak		nők	
				száma	százaléka	száma	százaléka
1998	4428	930	21,0	426	45,8	504	54,2
1999	4158	853	20,5	416	48,8	437	51,2
2000	3946	883	22,4	404	45,8	479	54,2
2001	3585	783	21,8	359	45,8	424	54,2
2002	4092	913	22,3	398	43,6	515	56,4
2003	3875	899	23,2	432	48,1	467	51,9
2004	4472	988	22,1	466	47,2	522	52,8
2005	4413	955	21,6	393	41,2	562	58,8
2006	4053	884	21,8	409	46,3	475	53,7
2007	4389	990	22,6	461	46,6	529	53,4
2008	3711	866	23,3	346	40,0	520	60,0
2009	3331	810	24,3	310	38,3	500	61,7
2010	3065	777	25,4	311	40,0	466	60,0
2011	2634	698	26,5	303	43,4	395	56,6
2012	2596	717	27,6	284	39,6	433	60,4

7. számú táblázat
Erőszakos közösülés időskorú sértettjei

év	erőszakos közösülés sértettjei				
	összesen	időskorúak (60 éves és idősebb)			
		száma	százaléka	nők	
				száma	százaléka
1998	345	24	7,0	24	100,0
1999	329	22	6,7	22	100,0
2000	292	12	4,1	12	100,0
2001	313	8	2,6	8	100,0
2002	292	16	5,5	16	100,0
2003	256	14	5,5	14	100,0
2004	266	14	5,3	14	100,0
2005	263	20	7,6	20	100,0
2006	205	8	3,9	8	100,0
2007	215	13	6,0	13	100,0
2008	213	13	6,1	13	100,0
2009	226	14	6,2	14	100,0
2010	245	8	3,3	8	100,0
2011	196	9	4,6	9	100,0
2012	192	13	6,8	13	100,0

8. számú táblázat

Vagyon elleni bűncselekmények időskorú sértettjei

év	vagyon elleni bűncselekmények sértettjei						
	összesen	időskorúak (60 éves és idősebb)					
		száma	százaléka	férfiak		nők	
				száma	százaléka	száma	százaléka
1998	287 951	42 190	14,7	25 123	59,5	17 067	40,5
1999	265 155	35 283	13,3	20 762	58,8	14 521	41,2
2000	229 924	33 400	14,5	19 498	58,4	13 902	41,6
2001	233 108	35 036	15,0	20 665	59,0	14 371	41,0
2002	210 228	32 394	15,4	18 468	57,0	13 926	43,0
2003	204 139	28 574	14,0	15 980	55,9	12 594	44,1
2004	196 135	30 622	15,6	17 023	55,6	13 599	44,4
2005	188 210	31 825	16,9	18 083	56,8	13 742	43,2
2006	181 185	30 377	16,8	16 832	55,4	13 545	44,6
2007	199 059	35 063	17,6	20 074	57,3	14 989	42,7
2008	176 994	35 085	19,8	19 548	55,7	15 537	44,3
2009	169 738	33 380	19,7	17 646	52,9	15 734	47,1
2010	190 253	41 769	22,0	22 091	52,9	19 678	47,1
2011	200 426	46 881	23,4	25 070	53,5	21 811	46,5
2012	211 486	50 924	24,1	27 155	53,3	23 769	46,7

9. számú táblázat

Rablások időskorú sértettjei

év	rablások sértettjei						
	összesen	időskorúak (60 éves és idősebb)					
		száma	százaléka	férfiak		nők	
				száma	százaléka	száma	százaléka
1998	2807	490	17,5	223	45,5	267	54,5
1999	2973	486	16,3	249	51,2	237	48,8
2000	3169	562	17,7	247	44,0	315	56,0
2001	3068	414	13,5	221	53,4	193	46,6
2002	3163	450	14,2	203	45,1	247	54,9
2003	3053	443	14,5	179	40,4	264	59,6
2004	3023	429	14,2	188	43,8	241	56,2
2005	2830	507	17,9	242	47,7	265	52,3
2006	2605	466	17,9	200	42,9	266	57,1
2007	3014	478	15,9	215	45,0	263	55,0
2008	3024	494	16,3	223	45,1	271	54,9
2009	2967	625	21,1	268	42,9	357	57,1
2010	2954	673	22,8	266	39,5	407	60,5
2011	3020	817	27,1	302	37,0	515	63,0
2012	2875	717	24,9	239	33,3	478	66,7

10. számú táblázat
Ismertté vált időskorú bűnelkövetők száma

év	bűnelkövetők						
	összesen	időskorúak (60 éves és idősebb)					
		száma	százaléka	férfiak		nők	
				száma	százaléka	száma	százaléka
1998	140 083	2501	1,8	2021	80,8	480	19,2
1999	131 658	2678	2,0	2164	80,8	514	19,2
2000	122 860	2599	2,1	2054	79,0	545	21,0
2001	120 583	2636	2,2	2132	80,9	504	19,1
2002	121 885	2727	2,2	2201	80,7	526	19,3
2003	118 145	2868	2,4	2293	80,0	575	20,0
2004	130 182	3237	2,5	2547	78,7	690	21,3
2005	133 790	3543	2,6	2694	76,0	849	24,0
2006	124 171	3481	2,8	2631	75,6	850	24,4
2007	116 161	3387	2,9	2626	77,5	761	22,5
2008	116 584	3274	2,8	2617	79,9	657	20,1
2009	111 723	3435	3,1	2730	79,5	705	20,5
2010	122 529	3892	3,2	3064	78,7	828	21,3
2011	112 895	3935	3,5	3097	78,7	838	21,3
2012	100 239	3795	3,8	2988	78,7	807	21,3
2013	103 635	4080	3,9	3250	79,7	830	20,3